

No5(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 556 sahifa,
22-may, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Matematika fanini o'qitishda kommunikativ va ijtimoiy-psixologik yondashuvlar	10
<i>Esonturdiyev Mamatqobil Nurmamatovich</i>	
Geografik axborot tizimlari (GAT) texnologiyalari asosida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodikasi	13
<i>Bahromova Muhayyo Imomqul qizi</i>	
Geografiya ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari	18
<i>Tuyg'unov Murodjon Salimqul o'g'li</i>	
Biologiyani o'qitishda belgili-ramziy ko'rgazmalilik vositalaridan foydalanishning o'quvchilarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishdagi roli	22
<i>Azimov I. T., Daminova F. A.</i>	
PISA 2025 doirasida raqamli ta'lim kompetensiyalarini baholashning innovatsion mexanizmlari	25
<i>Doniyorov Muxiddin Normamatovich, Ishanov Almat Adilxanovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tabiiy savodxonligini oshirishda zamonaviy pedagogik vositalarni qo'llash	28
<i>Abdunazarov Bobir Normurodovich</i>	
Raqamli ta'lim resurslari asosida kredit-modul tizimida talabalarning o'quv faoliyatini takomillashtirish	32
<i>Jumayeva Ra'no To'ychi qizi</i>	
Oila va maktab integratsiyasining shaxs kamolotiga ta'siri	36
<i>Rasulova Dildora Shuhratovna, Raxmatova Zulxumor Alimovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati	40
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani shakllantirishda tabiiy fanning o'rni	43
<i>G'afforova Zarnigor Abdumo'min qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'limda o'qituvchi va ota-onalar ijtimoiy hamkorligini rivojlantirish	47
<i>Xalikova Zaxro Mirshadmanovna, Xolbo'tayev Muzaffar Odilovich, Bozorova Xadicha Javlon qizi</i>	
Nutqida kechikish kuzatiladigan bolalarda nutqni qo'l va barmoq motorikasini rivojlantiruvchi o'yinlar orqali shakllantirish	51
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Fotima Adizovna</i>	
Taym menejment asosida bo'lajak o'qituvchilarda liderlik fazilatlarini rivojlantirish	55
<i>Soliyeva Ruxsora Sharobiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt va NLP texnologiyalari asosida elektron ta'lim muhitida talabalarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish	58
<i>Otakishiyeva Gulshanoy Abdulaziz qizi</i>	
Pedagogik kvalimetriya asosida bo'lajak o'qituvchilarning diagnostik madaniyatini shakllantirishning nazariy asoslari	61
<i>G'aniyeva Muattarxon Nodirbek qizi</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты	64
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Yosh erkin kurashchilarda chidamlilikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	69
<i>Ergashov Qaxramonjon Asqarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mantiqiy masalalar yechishga o'rgatish usullari	76
<i>G'iyosova Dilovar Orif qizi</i>	
Haykaltaroshlik fanining metodik qo'llanilishi	80
<i>Qodirov Bobirjon Botirjonovich</i>	
Ijtimoiy xavf ostidagi bolalarni qo'llab-quvvatlashning jahon tajribasi va psixologik-pedagogik asoslari	85
<i>Manzura Qosmuratova</i>	

Jahonda art-biznes klasterlarining ahamiyati va rivojlanish tuzilmasi.....	89
A. S. Umarov	
Автоматизация решения сложных математических задач графическим методом для углублённого изучения математики в школе	92
Эргашев Серожиддин Султонмuroдович, Маматов Ислombек Ильесович	
Pedagogika darslarida raqamli va onlayn didaktik o'yinlardan foydalanish.....	97
Qodirova Feruzaxon Abdiyaminovna	
Sun'iy intellekt va tanqidiy fikrlashning kognitiv-konseptual komponenti va uni rivojlantirish metodikasi	102
Sobirova Munavvarxon Qaxramonjon qizi	
Media savodxonlik va axborot madaniyati fanida sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari	106
Ermatov Sherzodbek Latipjonovich, Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich	
Adabiy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv	111
To'ychiyeva Mahfuza Umarmukulovna, Islomova Shalola Ismoil qizi	
Comparative Study of Passive Constructions in English and Their Translation Into Uzbek.....	117
Elmirzayeva Maftuna Dasmurod qizi, Mustafoyeva Nigina Shuhrat qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish orqali pedagogik mas'uliyatni shakllantirishning dolzarb muammolari	122
Botirova Odinaxon Abdumutalib qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik modeli va metodik asoslari	126
Haytbayeva S. R.	
Imkoniyati cheklangan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlash orqali intellektual imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish imkoniyatlari.....	131
Kadirova Nigora Saxibjanovna	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini dual ta'lim asosida kasbiy faoliyatga tayyorlashning nazariy asoslari.....	134
Samiyeva Zuleyxa Uktamovna	
Insonlar orasidagi munosabatlarda noverbal muloqotning komponentlarining ko'rinishlari	139
Soliyev Farxodjon Sodikovich, Karimov Jahongirjon Murodjon o'g'li	
Virtual texnologiyalar vositasida texnika fanlarini o'qitish mazmunini innovatsion rivojlantirish	145
Yuldasheva Dilorm Husniddin qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida suzish mashg'ulotlarini tashkil etish texnologiyasi.....	150
Toshpulatova Aziza Toyirovna	
Harbiy xizmatchilarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari	155
Tursunov Shaxzod Ramazonovich, Mansurov Sardorbek Sirojiddin o'g'li	
O'qituvchilar ruhiy salomatligini saqlashning amaliy strategiyalari	159
Begmatov Raximkul Olimovich	
Ona tili darslarida analitik faoliyatni tashkil etish imkoniyatlari	164
Narziyeva Mastura Sunnatovna	
Maktabgacha ta'limda Project-Based learning texnologiyasi asosida tarbiyalanuvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	168
Kubayeva Mavluda, Po'latova Gullola Ravshan qizi	
Talabalarda iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	173
Qo'chqorov Nodir Bozorovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini baholash jarayonida foydalaniladigan texnologiyalar va vositalar	178
A'zamqulova Zilola Sunnat qizi	
Raqamli ta'lim muhitida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning didaktik asoslari	183
Isaboyeva Dilyora Zokirjon qizi	
Kimyo fanining tarixiy rivojlanishida metodologik yondashuvlar	187
Begamov Shaxzod To'liqin o'g'li	
Sport bilan shug'ullanishda qo'l va oyoq motorikalarini rivojlantirish mezonlari	190
Imomov Asliddin Abdurazoqovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich	

O'zbek va ingliz tillarida zamon kategoriyasining qiyosiy tahlili.....	194
<i>Xudoyberdiyeva Dिल्фуза Alisher qizi</i>	
Hayot faoliyati xavfsizligi fani o'qituvchisining kasbiy kompetentligi va rejalashtirish faoliyati.....	198
<i>Maxmudov Baxtiyor Xayrullayevich</i>	
Dizartriya bolalarda motorikani rivojlantirish – nutqni rivojlantirishning asosiy omili	202
<i>Mamatova Muzayyana Batirovna</i>	
Expression of Lexical Economy in English and Uzbek Through Stylistic Means	205
<i>Omonov Baxtiyor Uktamovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy qobiliyatni shakllantirish.....	208
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Xamzayeva Sunbula Jasurovna</i>	
Xushmuomalalik strategiyalarining ijtimoiy vazifalari.....	212
<i>Alieva Navruza Xabibullayevna, Azizova Sanobarxon Valijon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxslilik sifatlarining kasbiy rivojlanishdagi psixologik ahamiyati	216
<i>Dusmetova Maksuda Matnazarovna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning ilustrativ yondashuv asosida kreativ va variativ faoliyat olib borish usullari va yo'llari.....	221
<i>Egamberdiyeva Madina Sharif qizi</i>	
Pragmatic Functions in Neurolinguistic Communication	224
<i>Fayziyeva Parvina</i>	
Sahro gavhari: ruslar istilosigacha bo'lgan davrda Xiva me'morchiligi tarixi	227
<i>Islomjon Xoljigitovich Mirzakulov</i>	
Moslashuvning psixologik mexanizmlari: ta'lim muhiti sharoitida shaxsning adaptatsiyasi.....	235
<i>Jaynarova Sayyora Isoqul qizi, Nuraliyeva Nasiba</i>	
Onalik psixologiyasi va o'rganishning nazariy jihatlari.....	238
<i>Kasimova Xulkar Atabayevna</i>	
Spheres of Language Use.....	243
<i>Kumakbayeva Gulbanu Kuntuarovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida kreativ tafakkurni rivojlantirishda nostandart topshiriqlar metodikasi.....	246
<i>Muxammadiyeva Dinora Tursunpulatovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari va didaktik tamoyillari.....	251
<i>N. Jurayev</i>	
Dunyo bolalari huquqlarini himoya qilish: global muammolar, tizimli kamchiliklar va tanqidiy tahlil	255
<i>Nargiza Ergasheva</i>	
Talabalarining dasturlashga oid agoritmik fikrlashini rivojlantirish orqali innovatsion faoliyatga tayyorlash usuli	259
<i>Orziqulova Barchinoy Ixtiyor qizi</i>	
Talabalarda o'z-o'zini boshqarish qobiliyatining tuzilmasi va psixologik komponentlari (motivatsion, kognitiv, irodaviy, emotsional-regulyativ komponentlar)	264
<i>Otabekova Nargiza Avazbek qizi</i>	
O'zbek va ingliz tillaridagi metaforalarda til va madaniyat uyg'unligi.....	269
<i>Rasulova Munajat Akmaljonovna</i>	
Limitlar nazariyasini kompyuter imitatsion modellar vositasida o'qitish metodikasi.....	273
<i>Safarov Abbas Abdurasul o'g'li</i>	
Ijtimoiy hamkorlik – barkamol avlodni tarbiyalash poydevori.....	278
<i>Sharipova Gulruxsor Nurkabilovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati.....	282
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Badiiy gimnastika mashg'ulotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish	285
<i>Tuxtayeva Azizabonu Abdurasulovna</i>	

Matematika fanini o'zlashtirishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining semiotik yondashuvini shakllantirish ...	289
<i>Xayrullayev Ismatulla Nurullayevich</i>	
Pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish	293
<i>Xoliqova Inobatxon Bo'ri qizi</i>	
Umumta'lim maktabida elektron axborot-ta'lim resurslari.....	296
<i>Xolmurodov Shuxrat Okboyevich, Norqobilov Hakimbek Nuriddin o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolaning kreativligini shakllantirishda innovatsion muhit	300
<i>Xonnazarova Gulasal Yusuf qizi</i>	
Ta'lim tizimida sinf rahbari faoliyatining joriy etilishining tarixiy asoslari va zamonaviy ko'rinishlari	303
<i>Xusenova Sadoqat Botirovna</i>	
Искусственный интеллект в методике преподавания русского языка: адаптивная обратная связь и развитие коммуникативной компетенции	308
<i>Джалилова Феруза Намазовна</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты.....	312
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	317
<i>Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович</i>	
Психологические факторы успешности профессионального обучения студентов	319
<i>Рахимходжаева В. С.</i>	
Специфика восприятия окружающего мира в лирике Афанасия Фета	325
<i>Татьяна Викторовна Половинкина</i>	
Анализ разработки женских коллекций с использованием стилистических и конструктивных особенностей ретро-моды	329
<i>Абдурахманова Н., Рахматуллаева У. С.</i>	
Использование современных образовательных технологий в начальной школе как средство развития познавательной активности учащихся	333
<i>Фазилова Гулчехра Ахмедовна</i>	
Nyuman (Newman) xatolar tahlili modelining geometrik isbotlash ko'nikmalarini shakllantirishdagi ahamiyati.....	337
<i>Davletov Davronbek Egamberganovich</i>	
"Informatika" fani mavzularini taksonomik yondashuv asosida o'qitish	343
<i>Axrarov Baxtiyor Sagdullayevich</i>	
O'qituvchi faoliyatida pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash metodikasi	347
<i>Xomidjonov Abrorjon Olimjon o'g'li</i>	
Rus-o'zbek tarjimashunosligining zamonaviy tendensiyalari.....	351
<i>Kudratov Kamoljon Islomovich</i>	
Kompyuterga qaramlikning o'smirlarga ta'siri va uning psixologik oqibatlari.....	356
<i>Kushakova Nargiza Islambayevna, Ergasheva Sarvinoz Shavqiddin qizi</i>	
Musiqaning neyropsixologik rivojlanish va ta'lim jarayonidagi ahamiyati	360
<i>Xikmatova Shohida Xikmatovna</i>	
Innovatsion yondashuv asosida inklyuziv ta'lim o'quvchilarining yozma nutqini rivojlantirish	364
<i>Alimardanova Sitara Ikrom qizi</i>	
Comparative and Conceptological Trends in Linguoculturology	367
<i>Ablakulov Ilkhom</i>	
Boshlang'ich ta'limda kreativ ta'lim muhitini rivojlantirish asosida o'quvchilarning muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirish	370
<i>Abdullayeva Uljalg'as</i>	
Rivojlangan mamlakatlar ta'lim tizimida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda sun'iy intellektdan foydalanish usullari.....	373
<i>Aglamova Shahzoda Sobirovna</i>	

Bokschi qizlar texnik harakatlarining kinematik ko'rsatkichlar asosida takomillashtirish metodikasi.....	378
<i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>	
O'quv jarayonida formativ baholashning evolyutsion-xronologik tahlili	383
<i>Davidova Dilnoza Tadjibayevna</i>	
Oliy ta'limda "Smart Education" texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligi	388
<i>Dilrabo Amriddinova, Abdulxalilova Surayyo Ahad qizi</i>	
Zamonaviy ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini baholash kompetensiyalarini rivojlantirishning psixologik-pedagogik xususiyatlari	392
<i>Majidova Hilola Eshquvat qizi</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish usullari	396
<i>Mamatova Fazilat Ixtiyorovna, Xolmirzayeva Zebo Ravshan qizi</i>	
Jismoniy tarbiya o'qituvchilarini sport marketologi faoliyatiga tayyorlashning zarurati	402
<i>Samatov Javlonbek Abdukayumovich</i>	
O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimida strategik boshqaruvni takomillashtirish.....	406
<i>Saydullayeva Nargis</i>	
Integrating Literary Texts Into Early Foreign Language Education: A Mixed-Methods Investigation of Lexical, Cognitive, and Affective Outcomes in Primary Classrooms	410
<i>Shukurova Zamira Shodiyevna</i>	
Fizika fanini o'qitishda formativ baholash asosida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning metodik modeli	416
<i>Sobirov Avazbek Anvarovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kichik motorikasini rivojlantirishda o'yinning ahamiyati va individual yondashuv	421
<i>Norboyeva Laylo Sapar qizi</i>	
Психологические особенности проявления творческих способностей у подростков, воспитывающихся в бикарьерных семьях.....	425
<i>Ишбобоева Гулбарчин Рустамовна</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini vizual materiallar vositasida o'rgatishni takomillashtirish.....	433
<i>Olimova Shahlo Bahodir qizi, Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasining hozirgi holati va muammolari.....	439
<i>Diyoraxon To'htanazarova Zokir qizi</i>	
Turkiy xalqlarning an'anaviy sport o'yinlariga yil fasllaridagi o'zgarishlarning ta'siri	443
<i>Qodirova Xalimaxon Nurmuhammad qizi</i>	
Нововведения в шкале стоимости элементов и коэффициентах компонентов программы ISU на 2026 год	447
<i>Федорова Светлана Вячеславовна</i>	
Ingliz tilidagi conjunctionlarning grammatik tasnifi va sintaktik vazifalari hamda ESP darslarida ularni o'rgatishning kommunikativ va kontekstual usullari	451
<i>Mahammadiyeva Mashxura Maxmur qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy metodikasi	456
<i>Yo'ldashova Dilso'z Umar qizi</i>	
Voleybolchilarning sakrovchanlik ko'nikmalarini shakllantirishda harakatli o'yinlarning ahamiyati	461
<i>Artikov Xayrulla Baxtiyarovich</i>	
Effectiveness of Personalized Studying via Artificial Intelligence in Teaching English as a Second Language to Non-Native Speakers	465
<i>Irzakulova Raykhon</i>	
Texnologik ta'limda mustaqil ta'limni rivojlantirish yo'llari	469
<i>Yaxshiboyev Temur-Malik Erkin o'g'li, Jonuzoqova Charos Ziyodulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda zamonaviy o'yin vositalarining aqliy va ruhiy rivojlanishga ta'siri.....	474
<i>Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna</i>	

Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagog kadrlar salohiyatini boshqarishning zamonaviy yondashuvlari tahlili	479
Mamatqulova Shohsanam Dilshodovna	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini mustaqil ta'limni tashkil qilishga o'rgatishning pedagogik asoslari	485
Xamdamov Usmon Ergashevich	
Boshlang'ich ta'limda ona tili darslarini innovatsion texnologiyalar asosida tashkil qilish masalasi	490
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Ibotova Shahnoza Shuxrat qizi	
Malaka oshirish tizimida sifat menejmenti: "sun'iy intellekt" va "boshqaruv mexanizmi" tushunchalarining ierarxik bog'liqligi.....	494
Allanazarova Maftuna Qobul qizi	
"Uglevodorodlar" bo'limini o'qitishni axborot kommunikatsion texnologiyalar vositasida takomillashtirish metodikasi (umumiy o'rta ta'lim maktablari 10-sinflar o'quvchilari misolida)	498
Babajanova Nilufar Pirnafas qizi	
Axborot texnologiyalari vositasida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirish darajasini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari.....	506
Junaydullayev Oxunjon Kaxorjon o'g'li	
Bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlashning pedagogik xususiyatlari va tarkibiy komponentlari	510
Kabirova Zarifa Muqaddamovna	
Maktabgacha ta'limda qoraqalpoq ertaklari orqali bolalar tilini rivojlantirishning kognitiv asoslari	516
Matjanova Gulzada Annabayevna	
Issiq sharoitiga marafonchilar va futbolchilarning fiziologik moslashuvi xususiyatlari	520
Nurbayev Baxtiyor Shirinovich	
Xorijlik talabalarning tinglab tushunishdagi qiyinchiliklarini metakognitiv strategiyalar orqali bartaraf etish ..	524
Odiljonova Nilufarxon Avduvahob qizi	
O'qituvchilarda kasbiy so'nish va psixologik stress holatlarini keltirib chiqaruvchi psixologik-pedagogik omillar	528
Usmonov Salaxdin Alikulovich, Ortiqova Malika Odiljon qizi, Xolbekova Dinora Faxriddin qizi	
Umumta'lim maktablarida texnologik kompetensiyalarni rivojlantirishning amaldagi holati va metodik muammolari	533
Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich	
Talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda raqamli texnologiyalar va ularning imkoniyatlari	538
Xujaniyozova G. S.	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy onglik darajasini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari (oilaviy muhit misolida)	543
Yakubov Odiljon Tolibjon o'g'li	
Raqamli texnologiyalar davrida o'zbek tilining qo'llanilish istiqbollari	549
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Обучение образованию и употреблению форм числа имён существительных в школьном курсе русского языка	553
Идиева Гульмира Изомовна	

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA NUTQIY KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISH METODIKASINING HOZIRGI HOLATI VA MUAMMOLARI

Diyoraxon To'htanazarova Zokir qizi

Guliston davlat pedagogika instituti
Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi,
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasining hozirgi holati va dolzarb muammolari tahlil qilinadi. Tadqiqotda nutqiy kompetensiya tushunchasining pedagogik-psixologik mohiyati yoritilib, boshlang'ich ta'lim jarayonida o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini shakllantirishda qo'llanilayotgan metod va vositalarning samaradorligi o'rganiladi. Shuningdek, amaldagi ta'lim jarayonida uchrayotgan muammolar, xususan, metodik yondashuvlarning yetarli darajada tizimlashtirilmaganligi, dars jarayonida nutqiy faoliyatni rivojlantirishga yetarlicha e'tibor qaratilmasligi tahlil etiladi. Tadqiqot natijalari asosida nutqiy kompetensiyani rivojlantirishga qaratilgan metodik taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, kommunikativ yondashuv, metodika, nutqiy kompetensiya, og'zaki nutq, o'quvchilarning nutqiy rivoji, ta'lim jarayoni, yozma nutq.

Abstract: This article analyzes the current state and pressing issues of the methodology for developing speech competence in primary school students. The study highlights the pedagogical and psychological essence of the concept of speech competence and examines the effectiveness of methods and tools used in the formation of students' oral and written speech in the process of primary education. In addition, the article analyzes the problems encountered in the current educational process, particularly the insufficient systematization of methodological approaches and the lack of adequate attention to the development of speech activity during lessons. Based on the research findings, methodological recommendations and proposals aimed at improving speech competence are developed.

Key words: primary education, communicative approach, methodology, speech competence, oral speech, students' speech development, educational process, written speech.

Аннотация: В данной статье анализируются современное состояние и актуальные проблемы методики развития речевой компетенции у учащихся начальных классов. В исследовании раскрывается педагогико-психологическая сущность понятия речевой компетенции, а также изучается эффективность методов и средств, применяемых при формировании устной и письменной речи учащихся в процессе начального образования. Кроме того, рассматриваются проблемы, встречающиеся в современной образовательной практике, в частности недостаточная систематизация методических подходов и недостаточное внимание к развитию речевой деятельности в ходе уроков. На основе результатов исследования разработаны методические рекомендации и предложения, направленные на развитие речевой компетенции.

Ключевые слова: начальное образование, коммуникативный подход, методика, речевая компетенция, устная речь, речевое развитие учащихся, образовательный процесс, письменная речь.

KIRISH

Hozirgi globallashuv va ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar sharoitida boshlang'ich ta'lim bosqichida o'quvchilarda tayanch kompetensiyalarni, xususan, nutqiy kompetensiyani rivojlantirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi ^[1]. Boshlang'ich sinf davri o'quvchilarning nutqiy rivojlanishida eng mas'uliyatli bosqich bo'lib, aynan shu davrda to'g'ri nutqiy ko'nikmalar shakllanadi va keyingi ta'lim bosqichlari uchun poydevor yaratiladi ^[2]. Tadqiqotchilar fikricha, boshlang'ich sinfdagi nutqni rivojlantirish jarayoni o'qitishning mazmuni, metodlari va shakllari bilan uzviy bog'liq bo'lib, samarali metodik yondashuvlarni talab etadi.

Bugungi kunda boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'qitish jarayoni joriy etilib, o'quvchilarning kommunikativ faolligini oshirish, mustaqil fikrlash va nutqiy faoliyatini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda ^[3]. Shu bilan birga, amaliyotda nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasida qator muammolar mavjud bo'lib, ular metodik vositalarning yetarli darajada tizimlashtirilmaganligi, dars jarayonida og'zaki va yozma nutqni rivojlantirishga qaratilgan topshiriqlarning kamligi bilan bog'liq ^[4]. Shuningdek, ayrim hollarda o'qituvchilarning nutqiy kompetensiyani shakllantirish bo'yicha metodik tayyorgarligi yetarli emasligi, an'anaviy yondashuvlarning ustunligi natijasida o'quvchilarning nutqiy faolligi pasayib qolmoqda.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasining hozirgi holati tahlil qilinib, mavjud muammolar aniqlanadi hamda ularni bartaraf etishga qaratilgan metodik takliflar ilgari suriladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Hozirgi kunda globallashtirish va ta'lim tizimidagi islohotlar sharoitida boshlang'ich ta'lim bosqichida o'quvchilarda tayanch kompetensiyalarni, ayniqsa, nutqiy kompetensiyani rivojlantirish juda muhim pedagogik vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Nutqiy kompetensiya, aslida, o'quvchining fikrini og'zaki va yozma shaklda aniq, mantiqiy va izchil ifodalay olish qobiliyatini o'z ichiga oladi va bu uning shaxs sifatida kamol topishida juda katta ahamiyatga ega ^[5].

Nazariy metodlar sifatida pedagogik va metodik manbalarni tahlil qilish, umumlashtirish hamda taqqoslash usullaridan foydalanildi. Shuningdek, boshlang'ich ta'lim fanlari bo'yicha o'quv dasturlari va darsliklar mazmuni o'rganilib, ularda nutqiy kompetensiyani rivojlantirish imkoniyatlari aniqlashtirildi.

Amaliy metodlar doirasida dars jarayonini kuzatish, o'qituvchi va o'quvchilar bilan suhbat o'tkazish hamda diagnostik topshiriqlardan foydalanildi. Kuzatish jarayonida o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqdagi faolligi, fikrni ifodalash aniqligi, mantiqiy izchilligi va muloqot madaniyati tahlil qilindi.

O'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishga yo'naltirilgan o'quv-amaliy faoliyat tashkil etildi. Ushbu faoliyat doirasida og'zaki nutqni rivojlantiruvchi mashqlar, matn ustida ishlash, savol-javoblar, ijodiy yozma ishlar va muloqotga asoslangan topshiriqlar tizimli ravishda qo'llanildi. O'quvchilarning nutqiy rivojlantirishidagi o'zgarishlar boshlang'ich va yakuniy ko'rsatkichlar asosida qiyosiy tahlil qilindi.

Olingan natijalarni qayta ishlashda tahlil, taqqoslash va umumlashtirish metodlaridan foydalanilib, tadqiqot yakunida boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasini takomillashtirishga qaratilgan xulosalar chiqarildi va amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Boshlang'ich sinf davri, shubhasiz, o'quvchilarning nutqiy rivojlanishida eng mas'uliyatli bosqichdir. Aynan shu davrda to'g'ri nutqiy ko'nikmalar shakllanadi va kelajakdagi ta'lim bosqichlari uchun poydevor yaratiladi. Tadqiqotchilar ta'kidlashicha, boshlang'ich sinfda nutqni rivojlantirish jarayoni o'qitish mazmuni, metodlari va shakllari bilan chambarchas bog'liq. Bu jarayon samarali metodik yondashuvlarni talab qiladi.

Bugungi kunda boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'qitish jarayoni joriy etilmoqda va bunda o'quvchilarning kommunikativ faolligini oshirish, mustaqil fikrlash hamda nutqiy faoliyatini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda ^[6]. Biroq amaliyotda nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasida bir qator muammolar mavjud. Masalan, metodik vositalarning yetarlicha tizimlashtirilmaganligi va dars jarayonida og'zaki hamda yozma nutqni rivojlantirishga qaratilgan topshiriqlarning kamligi bu holatni murakkablashtirmoqda.

Shuningdek, o'qituvchilarning nutqiy kompetensiyani shakllantirish bo'yicha metodik tayyorgarligi yetarli emasligi ham kuzatiladi. An'anaviy yondashuvlarning ustunligi natijasida esa o'quvchilarning nutqiy faolligi pasayib qolmoqda. Bu holat, albatta, boshlang'ich ta'limda nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasining hozirgi holatini chuqur tahlil qilish va mavjud muammolarni aniqlash zaruratini tug'dirmoqda.

Shu nuqtayi nazardan, ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasining hozirgi holati tahlil qilinadi, mavjud muammolar aniqlanadi va ularni bartaraf etishga qaratilgan metodik takliflar ilgari suriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalariga ko'ra, olib borilgan kuzatishlar, diagnostik topshiriqlar va o'quv-amaliy faoliyat natijalari boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasining samaradorligini aniqlash imkonini berdi. Olingan ma'lumotlar tahlili o'quvchilarning nutqiy rivojlanish darajasida ijobiy o'zgarishlar mavjudligini ko'rsatdi.

Boshlang'ich bosqichda o'tkazilgan diagnostika natijalariga ko'ra, o'quvchilarning katta qismida og'zaki nutqda fikrni izchil ifodalash, so'z boyligidan to'g'ri foydalanish va muloqot jarayonida faol ishtirok etish ko'nikmalari yetarli darajada shakllanmaganligi aniqlandi. Yozma nutqda esa grammatik xatolarning ko'pligi, matn tuzishda mantiqiy bog'liqlikning sustligi kuzatildi.

Tadqiqot jarayonida nutqiy kompetensiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan o'quv-amaliy faoliyat muntazam tashkil etilishi natijasida o'quvchilarning nutqiy faolligi sezilarli darajada oshdi. Og'zaki nutq jarayonida savol-javoblarda faol ishtirok etish, fikrni mustaqil va aniq bayon qilish, muloqot madaniyatiga rioya etish ko'nikmalarining rivojlangani kuzatildi. Shuningdek, o'quvchilarning so'z boyligi kengayib, nutqda sinonim va antonimlardan foydalanish faollashdi.

Yozma nutqni baholash natijalari ham ijobiy o'zgarishlarni ko'rsatdi. O'quvchilarning matn tuzish qobiliyati yaxshilaniib, gaplar orasidagi mantiqiy bog'liqlik mustahkamlandi, imlo va grammatik xatolar soni kamaydi. Ijodiy yozma ishlarni bajarishda o'quvchilarning mustaqilligi va fikr erkinligi ortgani aniqlandi.

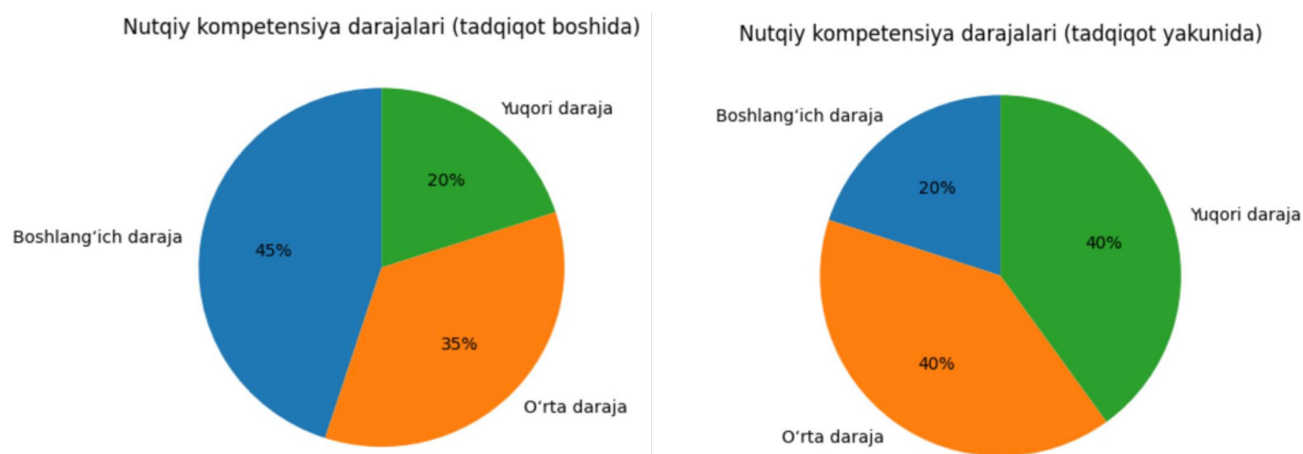
Qiyosiy tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, tadqiqot yakunida o'quvchilarning nutqiy kompetensiyasi darajasi boshlang'ich ko'rsatkichlarga nisbatan sezilarli darajada oshgan. Xususan, yuqori va o'rta darajadagi nutqiy kompetensiyaga ega o'quvchilar ulushi ko'payib, past darajadagi ko'rsatkichlar kamaydi.

Umuman olganda, o'quv-amaliy faoliyatga asoslangan metodik yondashuvlar boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirishda samarali natijalar berishini ko'rsatdi. Olingan natijalar mazkur metodikani ta'lim jarayoniga keng joriy etish zarurligini tasdiqlaydi.

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirishda o'quv-amaliy faoliyatga asoslangan metodik yondashuvlar samarali natija beradi. Tadqiqot boshida o'quvchilarning katta qismida og'zaki va yozma nutq ko'nikmalari yetarli darajada rivojlanmaganligi aniqlangan bo'lsa, tadqiqot yakunida yuqori va o'rta darajadagi nutqiy ko'nikmalarga ega o'quvchilar ulushi sezilarli darajada oshgani kuzatildi. Muntazam ravishda o'quvchilarni muloqotga jalb qiluvchi mashqlar, matn bilan ishlash va ijodiy yozma ishlar nutqiy faollikni oshirishda muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarning savol-javoblarda ishtiroki, fikrni mustaqil va aniq bayon etish qobiliyati, so'z boyligi va muloqot madaniyati rivojlangani metodikaning samaradorligini tasdiqlaydi. Shuningdek, yozma nutq bo'yicha olingan natijalar matn tuzish qobiliyati va grammatik ko'nikmalarning yaxshilanganini ko'rsatadi. Bu esa nutqiy kompetensiyani rivojlantirishda sistematik yondashuvning ahamiyatini hamda boshlang'ich sinf davrida to'g'ri metodik choralarni qo'llashning foydaliligini tasdiqlaydi.

Tahlil shuni ham ko'rsatadiki, metodik jarayonda individual yondashuv va o'quvchilarning shaxsiy qobiliyatlarini hisobga olish muhimdir. Ba'zi o'quvchilarda past darajadagi nutqiy ko'nikmalarni rivojlantirish uchun qo'shimcha mashqlar va ko'rsatmalar zarur bo'ladi. Shu bilan birga, o'qituvchilar tomonidan nutqiy kompetensiyani shakllantirishga qaratilgan metodik bilim va malaka darajasining yuqori bo'lishi yuqori natijalarga erishishda muhim rol o'ynaydi.

Umuman olganda, boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish jarayonida o'quv-amaliy faoliyatga asoslangan metodik yondashuvlarning samaradorligi tasdiqlandi va ushbu metodikani dars jarayoniga kengroq joriy etish zarurligi ko'rsatildi(1- diagramma).

1-diagramma: O'quvchilarning nutqiy kompetensiya darajalari

1-diagramma tadqiqot boshida o'quvchilarning nutqiy kompetensiya darajalarini ko'rsatadi:

- Boshlang'ich daraja – 45%.
- O'rta daraja – 35%.
- Yuqori daraja – 20%.

2-diagramma tadqiqot yakunidagi natijalarni aks ettiradi:

- Boshlang'ich daraja – 20%.
- O'rta daraja – 40%.
- Yuqori daraja – 40%.

Ushbu diagrammalar orqali o'quvchilarning nutqiy ko'nikmalari tadqiqot davomida qanday o'zgargani aniq ko'rinadi: yuqori va o'rta darajadagi o'quvchilar ulushi oshgan, boshlang'ich darajadagi o'quvchilar ulushi esa kamaygan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasi tizimli va o'quv-amaliy faoliyatga asoslangan yondashuv orqali samarali amalga oshiriladi. Tadqiqot boshida o'quvchilarning ko'pchiligida og'zaki va yozma nutq ko'nikmalari yetarli darajada shakllanmagan bo'lsa, tadqiqot yakunida yuqori va o'rta darajadagi nutqiy kompetensiyaga ega o'quvchilar ulushi sezilarli darajada oshgan. Muntazam ravishda nutqiy faoliyatga yo'naltirilgan mashqlar, matn ustida ishlash va ijodiy yozma vazifalar o'quvchilarning nutqiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, individual yondashuv va o'quvchilarning shaxsiy xususiyatlarini hisobga olish metodikaning samaradorligini yanada oshiradi. Umuman olganda, tadqiqot boshlang'ich ta'limda nutqiy kompetensiyani rivojlantirishning samarali metodlarini aniqlash va ularni dars jarayoniga kengroq joriy etish imkonini beradi.

Xulosadan kelib chiqib, quyidagi takliflarni ilgari suramiz:

1. Dars jarayonida nutqiy kompetensiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan topshiriqlarni muntazam qo'llash o'quvchilarning og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini tizimli shakllantirishga yordam beradi.
2. Muloqotga asoslangan mashqlar va ijodiy yozma vazifalarni joriy etish o'quvchilarning fikrini mustaqil va aniq ifodalash qobiliyatini oshiradi hamda so'z boyligini rivojlantiradi.
3. Individual yondashuvni kuchaytirish past darajadagi nutqiy ko'nikmalarga ega o'quvchilar uchun qo'shimcha mashqlar va tavsiyalar berish orqali natijani yaxshilaydi.
4. Nutqiy kompetensiyani baholash va tahlil qilish tizimini yaratish diagnostik vositalar va monitoring natijalari asosida o'quvchilarning rivojlanish darajasini aniqlash hamda metodik jarayonni takomillashtirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdullayeva, M. A. Boshlang'ich ta'limda nutqni rivojlantirish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
2. Babayeva, D. R. Nutq o'stirish nazariyasi va metodikasi. – Toshkent: Barkamol Fayz Media, 2018.
3. Karimova, S. S. O'quvchilarda kommunikativ kompetensiyani shakllantirish masalalari. – Toshkent: Innovatsiya, 2021.
4. Qodirova, F. R. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqini rivojlantirish nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti, 2018.
5. Sayidahmedov, N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: O'qituvchi, 2017.
6. To'xtaboyev, A. Boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asoslari. – Toshkent: Fan, 2022.
7. G'ofurov, A. Boshlang'ich sinflarda ona tili o'qitish metodikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.